

İttihatçı Bir Fedai Mülâzım Atıf Kamçıl

Talha Burak Ünlü

İstanbul, Timaş Yayınları, 2021, 352 sayfa, ISBN: 978-605-08-4282-1.

Furkan UÇAR*

Kitabın içeriğine geçmeden yazar hakkında birkaç şey söylemek gerekir. Yazar Talha Burak Ünlü 1993'te dünyaya gelen genç bir tarihçidir. Bu eser yazarın yüksek lisans tezi ile ilişkilidir. Yazar, yazmış olduğu biyografide çok titiz davranmış ve biyografisini yazdığı şahsın ailesiyle tanışıp onlardan bilgi de edinmiştir. Ayrıca yazar, Atıf Bey'in bizzat özel evraklarını görmüş ve bunları da kitabında paylaşmıştır. Yazarın bu denli titiz çalışması dolayısıyla kendisine olan güven artmaktadır. Bu tür biyografilerde en önemli meselelerden biri de yazarın konu hakkında iyi araştırmalar yapması gerektiğidir. Dolayısıyla yazarın bu tutumu mühimdir.

Ele aldığımız kitap, Osmanlı'nın son dönemlerinde ismi geçen fakat halk tarafından fazla bilinmeyen bir ismin biyografisidir. Bu kişi İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin içinde bulunmuş, daha sonra da milletvekilliği yapmış olan Atıf Kamçıl Bey'dir. Atıf Bey hem Osmanlı'nın hem de İttihat ve Terakki'nin kaderini değiştiren bir adamdır. Yaptığı suikast onu tanınır hâle getirmiş ve herkesin onu bir fedai olarak bilmesini sağlamıştır. Bu kitap genel olarak Atıf Bey'in biyografisi olsa da, bahsedileceği üzere aslında kitabın merkez noktası Osmanlı'nın kaderini değiştiren Şemsi Paşa suikastı olayıdır. Kitapta bu olay ve sonrasında Atıf Bey'in hayatı ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Ayrıca kitapta sadece Atıf Bey'den bahsedilmemiş; mezkûr şahsın içinde bulunduğu cemiyet hakkında da bilgiler verilmiştir. Yani İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşu ve içerisinde bulunduğu durumlardan bahsedilmiştir. Kitapta yine İttihat ve Terakki ile bağlantılı olan Teşkilat-ı Mahsusa hakkında da bazı

* Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, furkan.ucar@stu.fsm.edu.tr

bilgiler verilmiştir. Ayrıca dönemin ünlü şahsiyetlerinin de adının geçtiği bu kitapta bu önemli şahısların faaliyetleri ve yaşamlarından kısaca söz edilmiştir. Enver Paşa ve Resneli Niyazi Bey bu isimlere örnektir.

Belirtildiği üzere biyografi türündeki kitabın başkahramanı Mülazım Atf Kamçıl'dır. Atf Bey 1880'de dünyaya gelmiştir. Karışık bir dönemde büyüyen Atf Bey, babası tarafından Abdülhamid karşıtı olarak yetiştirilse de asıl idol aldığı kişi enişesi olmuştur. Enişesinin asker olması sebebiyle kendisi de asker olmuştur. 1902'de girdiği Harbiye Mektebinden 1904 yılında mülazım rütbesiyle mezun olan Atf Bey, 1913 yılında mebus olana kadar askerliğe devam etmiştir. Daha sonra siyasi kariyeri başlamıştır. Atf Bey'in hayatının en önemli kısmı Meşrutiyet ilan edilene kadar olan dönemdir. Çünkü bu dönemde aktif bir yaşam sürmüştür. Özellikle Balkanlarda iken Kazım Karabekir ile tanışıp onun sayesinde İttihat ve Terakki'ye dâhil olunca iyice aktifleşmiştir. Atf Bey, İTC'nin fedai grubuna yazılmıştır. Yani silahlı görevlerde bulunacak ve gerekirse ölecektir. Tabii Atf Bey bunu göze almıştır.

1908 yılına gelindiğinde Osmanlı'nın en mühim meselelerinden biri Makedonya sorunu idi. Buradaki isyanlara devlet çare bulamıyordu. Zaten Sultan Hamid aleyhtarları çoğalmış olduğundan padişah da tehlike altında idi. Bu olayların üstüne Reval Görüşmeleri adı altında İngiltere ve Rusya'nın görüştüğü ve Makedonya'yı paylaştığı haberi duyulunca İttihatçılar harekete geçtiler. Hareketlenmeyi başlatan şahıs Resneli Niyazi Bey oldu. Kendisi de bir subay olan Niyazi Bey, emrindeki adamları ile dağa çıkıp isyan etti. Asıl amacının ise Kanun-i Esasi'yi yürürlüğe sokmak ve meşrutiyeti ilan etmek olduğunu bildirmekteydi. Bu isyana en kuvvetli İttihatçılardan olan Enver Bey de katılınca padişah büyük bir sorun ile karşı karşıya kaldı. Bu iki adamı öldürmek ve isyanı bastırmak isteyen Sultan Hamid, en güvendiği adamlardan biri olan Şemsi Paşa'yı görevlendirdi. Sert bir mizaca sahip olan Şemsi Paşa'dan çekinen İttihatçılar hemen bir suikast planı ile onu ortadan kaldırmak istediler. Yapılan toplantıda birçok fedai gönüllü olsa da Atf Bey'in ısrarları sonucu görev ona verildi. Atf Bey âdeta hem kendi hayatı için hem de baş koyduğu davası için zor bir karar vermişti. Sonuç olarak Manastır'a gelen Şemsi Paşa burada suikasta uğradı. Atf Bey, Abdülhamid'in son umudu olan Şemsi Paşa'yı öldürdü. Böylece özellikle Resneli Niyazi Bey'in rahat hareket etmesine neden oldu. Zaten artık Meşrutiyet yolunda bütün kapılar açılmış oldu. Günümüzde pek ismi bilinmese de Atf Bey'in de katkısıyla Meşrutiyet ilan edilmiş oldu. Yani olayların arkasındaki gizli kahraman aslında bir fedai olan Mülazım Atf'ti.

Kitapta özellikle bu suikast ayrıntılı şekilde anlatılır. Atf Bey'in arkadaşına yazmış olduğu mektuplar kaynak olarak gösterilmiş ve kitapta da paylaşılmıştır. Ayrıca suikast olayının Avrupa'daki yansımalarına da değinilir. Kitapta suikast esnasında ve sonrasında durum mufassal bir şekilde anlatılır. Özellikle Atf Bey'in suikasttan sonra yaralanarak kaçması âdeta bir roman gibi okuyucuya sunulur. Suikast öncesi ve sonrası uzunca anlatıldıktan sonra onun mebusluk hayatı ve Dünya Savaşı yılları hakkında bilgi verilir. Daha sonra da yargılanışı ve sürgün edilmesi ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Özellikle sürgünde yaşadıkları o dönemki sürgün anlayışını öğrenmek için okunmalıdır. Daha sonra da onun mebusluk sonrası hayatı hakkında bilgiler verilir. Yaşadığı yer ve mezarı hakkında bilgiler de kitapta yer almaktadır.

Bu kitap, okunması gereken önemli bir biyografi kitabıdır. Sayfalarda resimler kullanılmış ve bununla da kalınmayıp orijinal kaynaklar da resim olarak paylaşılmıştır. Sağlam dipnotlarla bilgilerin desteklendiği kitap, bu yüzden güvenilir durumdadır. Ayrıca bazı kısımlara roman havası katılmış ve böylece okuyucunun sıkılması engellenmiştir. Sonuç olarak, pek bilinmeyen tarihî bir şahsiyet olan Atıf Kamçıl'ın biyografisinin son yıllarda yapılan en titiz çalışmalardan biri olduğu kanaatindeyim.